

CREAREA «COMISIEI DE ISTORIA ORAȘELOR DIN ROMÂNIA» ȘI SESIUNEA DE COMUNICĂRI «ISTORIA ORAȘELOR ÎN CERCETĂRILE ISTORIOGRAFICE DIN ROMÂNIA» Sibiu, 8—10 mai 1992

Important centru de cultură urbană transilvăneană, Sibiu a găzduit cea de a doua întâlnire a specialiștilor care se ocupă în mod deosebit de istoria urbană din spațiul românesc. Prima, în 1990, anunța, de altfel, intenția de înființare a «Comisiei de istoria orașelor din România» cu sediul la Sibiu, sub egida Academiei Române, fapt materializat acum. Necesitatea apariției acestui for a fost de altfel deosebi relevată în literatura de specialitate românească.

Onorată fiind de reprezentanți din conducerea Academiei Române, ai Institutului de Cercetări socio-umane din Sibiu, ai Primăriei municipiului Sibiu, ședința inaugurală a dezbătut statutul și programul viitoarei Comisii și a prilejuit primele contacte între participanți, care acopereau practic întreaga întindere a țării (Moldova, Dobrogea, Muntenia și Oltenia, Banatul și Transilvania) și aproape toată gama de specialități (istorie, arheologie, arhitectură, urbanism, geografie istorică, arhivistică etc.). S-au detașat scopurile principale ale Comisiei: relații cu Comisia Internațională pentru Istoria Orașelor al cărei mai vechi membru este domnul arhitect Paul Niedermaier, cel care a rostit, de altfel, și cuvântul de salut adresat de președintele forului internațional, iar pe de altă parte, coordonarea cercetării interne de istorie urbană. Ea presupune existența la Sibiu a unei bănci de date interdisciplinare, relaționarea cercetării și cercetătorilor, editare, contacte periodice prin sesiuni de comunicări sau simpozioane, și altele.

Prima zi a prilejuit în final alegerea Comitetului și președintelui Comisiei. Dacă alegerea Comitetului format din 15 membri s-a rezolvat printr-o votare strânsă, încercându-se reprezentarea echilibrată a tuturor disciplinelor și realizarea prin aceasta de relații directe cu alte foruri (Comisia Națio-

nală și Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, institute și muzee de istorie, învățământ superior de specialitate etc.), alegerea președintelui s-a remarcat prin consens. Propunerea — domnul doctor arhitect Paul Niedermaier — a fost salutăată și votată în unanimitate, recunoscându-i-se implicit atât valoarea studiilor, cât și calitatea de organizator, probată deja prin desfășurarea sesiunilor amintite.

Seara a avut loc dezvelirea firmei Comisiei la sediul acesteia, din strada Lucian Blaga nr. 13.

Următoarea zi a fost dedicată sesiunii propriu-zise, păgubită, din păcate, prin lipsa unor nume de rezonanță anunțate, dar fiind în imposibilitate de a participa: dr. Radu Popa, dr. arh. Eugenia Greceanu, dr. Victor Spinei, dr. Mircea D. Matei, dr. arh. Gheorghe Sebastyen, Emil I. Emandi, Stela Cheptea, Alexandru Artimon și alții. Cu toate acestea, comunicările și discuțiile prilejuite de ele au contribuit la realizarea celui important de decizie actual al Comisiei, și anume evaluarea realistă a stadiului cercetării la toate disciplinele aparținătoare domeniului.

Ședințele în plen au avut următoarele participări:

Prof. dr. Alexandru Andronic, cu tema «Contribuții arheologice la determinarea unor modele privitoare la geneza orașelor medievale din România», care a reluat vechea teză elaborată de P. P. Panaitescu, a evoluției urbane românești pornită de la nivelul de «fîr de vale» cu aplicații asupra orașului Vaslui.

Dr. Gheorghe I. Cantacuzino, cu tema «Aspecte ale cercetărilor arheologice ale orașului medieval din Țara Românească» care după ce a evaluat în prima parte cîștigurile arheologiei urbane din Muntenia (Orașul de Floci și Tîrgoviște, în special), din care reținem în mod deosebit probele continuității re-

țelei stradale și chiar a unei anumite organizări a spațiului și parcelării, în partea a doua s-a referit la carențele acestei cercetări, semnalînd printre altele lipsa unei strategii în amplasarea săpăturilor și mai ales lipsa cartării tuturor săpăturilor arheologice.

Dr. Maria Dogaru, prin comunicarea «Istorie și legendă în stemele orașenești. Bibliografia problemei», a trecut în revistă cîștigurile deja realizate și potențiale ale studiului stemelor orașenești, iar Vasile Ciobanu, prin comunicarea «Istoria orașelor din România de după 1918. Considerații istoriografice», s-a referit în special la problemele pe care le ridică recursul la informația postbelică în cercetarea istoriei urbane contemporane, atît timp cît este cunoscută eludarea adevărului practică în literatura oficială sau de specialitate.

Dr. Paul Niedermaier, în comunicarea «Lucrările preconizate de Comisia Internațională pentru Istoria Orașelor», a informat asupra stadiului actual al cercetării istoriei urbane în Europa, cu exemplificări privind editarea bibliografiilor de specialitate și a unor atlase în Germania, Irlanda, Italia, Austria, Cehoslovacia etc.

Nina Neagu s-a referit, în comunicarea «Orașul Ploiești în evul mediu — descoperi arheologice», la contribuția arheologiei ploieștene la precizarea istoriei medievale a orașului începînd cu secolul XVI, iar colectivul format din Maria Dulgheru și arh. Popescu Liviu din același oraș a rememorat realitățile arhitectonice și urbanistice ale Ploieștiului de pînă în momentul dispariției celor mai multe din ele, ca urmare a aberantelor operațiuni de «sistematizare» suferite de oraș în ultimele decenii.

Tereza Sinigalia a evocat figura lui G. D. Florescu în legătură cu cercetările sale în domeniul istoriei orașului București, în special cu publicarea și comentarea unor pla-

nuri inedite, în comunicarea «G. D. Florescu și încercarea sa de istorie bucureșteană, iar Alexandru Rădulescu a fixat câteva repere arheologice ale Timișoarei medievale în relație cu istoria relativ puțin cunoscută a perioadei respective prin comunicarea «Timișoara — orașul medieval; origini, dezvoltare; stadiul actual al cercetării.».

Dintre cele două secțiuni care au urmat — «Probleme de istorie» și «Orașul și urbanismul» — mă voi opri la cea de a doua, care a prilejuit contactul între numeroase discipline și maniere de cercetare a istoriei urbane și a orașului propriu-zis.

Secțiunea a debutat prin comunicarea autorului rîndurilor de față «Realități și perspective ale studiului istoriei urbane medievale românești» care a evaluat critic cîștigurile și neîmplinirile, cercetările de istorie urbană românească, precum și modalitățile prin care aceasta poate fi relansată.

Sabin Adrian Luca, în inedita comunicare «De la protourbanism la orașe» a, încercat includerea în sfera urbanismului a fenomenului de detașare prin organizare spațială a unor așezări preistorice, cu exemplificări în special din Banat.

Dr. Thomas Năgler, în comunicarea «Orașele ardeleni în secolul XVII în descrierile cronicarilor sași», s-a concentrat asupra unor probleme ce trebuie grabnic clarificate cu rectificări de rigoare ale tratatelor și manualelor de spe-

cialitate, în privința interpretării: relațiile unor cronicari sași privitoare la o serie de aspecte de istorie și legislație urbană transilvăneană, iar dr. Paul Binder a relevat conținutul și importanța unor părți inedite ale ridicării topografice austriece din secolul XVIII în comunicarea «Orașele transilvănene văzute de Johann Conrad Weiss (1735)».

Dana Harhoiu, în comunicarea «București — un oraș între orient și occident (studiu de identitate și morfologie urbană)», care a avut alura unei veritabile conferințe, a realizat o abordare teoretică a realităților urbanistice bucureștene privitye evolutiv, de o valoare indiscutabilă. Recurgînd la date de istorie a mentalităților și comportamentelor, în raport cu anumite organizări urbanistice, comunicarea a realizat o incursiune în istoria complexă a orașului, sincronă cu o serie întreagă de evenimente zonale și continentale.

Alina Ioana Serbu, referindu-se în comunicarea «Raportul rural — urban reflectat în vechea arhitectură bucureșteană» tot la București, a încercat să diferențieze două tipologii distincte ale relației: casă (acces) — curte — stradă, ilustrînd modificarea în timp a unor principii de organizare spațială.

În comunicarea «Orașul Cluj în viziunea pictorilor interbelici locali» Cprnel Crăciun a realizat o trecere în revistă a unor importante izvoare de istorie urbană, și anume

a picturilor unor artiști interbelici, iar în comunicarea «Armenopolis — oraș baroc», Virgil Pop a prezentat sursele și o schiță de istorie a structurilor urbane a orașului Gherla.

Oliver Velescu, în comunicarea «Automobilul în București. Contribuții la istoria mentalităților și a comportamentului urban», a făcut dovada modului în care societatea și cadrul construit pot reacționa în impact cu noutățile tehnologice ale acestui secol, iar dr. Hermann Fabini s-a referit succint la problemele pe care le ridică implantul noului, deja realizat, sau în perspectivă asupra Sighișoarei, în comunicarea «Principii privind lucrări noi în municipiul Sighișoara».

Rîscînd o apreciere globală, se poate remarca, încă o dată, că istoria urbanismului din România, puțin prezentă în istoriografia generală de specialitate, este un domeniu distinct, prilejuind abordări particulare. Speranța tuturor celor prezenți la Sibiu este că noul for întemeiat aici va umple imensul gol organizatoric al cercetării și va constitui elementul de relansare a studiului. Obiectivul final este, fără îndoială, în afara celui pur științific, ameliorarea realităților fizice ale orașelor din România, catastrofal afectate de politica urbanistică a ultimelor decenii și în pericol de a fi în continuare periclitate prin lipsa studiilor de specialitate.

**TEODOR OCTAVIAN
GHEORGHIU**

CEA DE-A XXVI-A SESIUNE NAȚIONALĂ DE RAPORTE PRIVIND REZULTATELE CERCETĂRIILOR ARHEOLOGICE DIN ANUL 1991, Iași, 15—17 mai 1992

În perioada 15—17 mai 1992 s-a desfășurat la Iași a XXVI-a ediție a Sesiunii naționale de rapoarte arheologice, sub egida Comisiei Naționale de Arheologie a Academiei Române. Manifestarea a fost organizată de către Direcția Muzeelor și Colecțiilor în colaborare cu Inspectoratul de cultură al jud. Iași și a fost găzduită de Palatul Culturii.

Lucrările Sesiunii au fost deschise de dl. Constantin Preda, președintele CNA, în prezența Biroului Executiv al Comisiei Arheologice și a reprezentanților oficialităților

locale. Au fost făcute publice, cu această ocazie, cele 14 districte arheologice și Comisiile coordonatoare pentru fiecare dintre ele, prezentîndu-se pe scurt și atribuțiile acestor comisii. Noua organizare a fost gîndită în intenția unei mai bune coordonări a activității arheologice la nivelul întregii țări.

În continuarea programului au fost vernisate două expoziții deschise la Palatul Culturii: «Descoperiri arheologice din Moldova — colecțiile Institutului de Arheologie din Iași» și «Ceramica decorativă medievală: Cahle». Aceasta din

urmă, concepută și realizată prin strădaniile d-nei Cornelia Stoica, secretar-responsabil al CNA, reunește materiale din întreaga țară, cele mai multe inedite. Pieseile sînt ordonate tematic, astfel ca vizitatorul, chiar neinițiat, să poată urmări evoluția temei decorative și alterările suportate de aceasta în timp. Expoziția de cahle se constituie realmente într-un eveniment cultural, ea reușind să pună în valoare un material arheologic care sintetizează multiple aspecte ale civilizației medievale românești.

Prezentarea rapoartelor arheo-